

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Inhaltsverzeichnis

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

VI. Nihilominus tamen ab hac longe haresi abuisse ipsum aperte evincunt loci A complures; maxime vero caput 1. libri 1. *Ἐὶ ἀρχῶν*, quo corpus omne à Deo apertissime segregatur. Demum post longam rei hujus probationem sic habet: *Omni igitur sensu, qui corporeum aliquid de Deo intelligi suggerit, prout potuimus, confutato, dicimus secundam veritatem quidem Deum incomprehensibilem atque inestimabilem. Deinde: Non ergo aut corpus aliquid, aut in corpore esse putandus est Deus, sed intellectualis natura simplex, nihil omnino in se adjunctionis admittens, nisi ne magis aliquid & inferius esse credatur; sed ut sit ex omni parte uerax, & ut ita dicam totus mens ac fons, ex quo initium totius intellectualis naturae vel mentis est: & cap. 6. Solius Dei, idest Patris, & Filii, & Spiritus sancti natura id proprium est, ut sine materiali substantia, & absque ulla corporeæ adjunctionis societate intelligatur subsistere. & libr. 2. cap. 2. Solius namque Trinitatis incorporea uita existere recte putabitur. & libr. 4. cap. 2. Illa uero substantia Trinitatis, quae principium est & B causa omnium, ex qua omnia, & per quam omnia, & in qua omnia, neque corpus, neque in corpore esse credenda est. Praclare uero cap. 4. sequenti: Si corpus esse pronuntietur Deus, quoniam omne corpus ex materia est, inuenietur & Deus esse ex materia: quod si ex materia sit, materia autem sine dubio corruptibilis est; erit ergo jam secundum illos corruptibilis Deus. Quae si quis à Rufino gratis inferta putet, eandem rationationem iteratam ac dilatatam uideat Tom. 14. in Ioh. p. 214. 215. Item libr. 8. contr. Cels. sic ait: *ὡς ἂν ἡμεῖς σήμερον ὁ Θεός. ἢ να μὴ ἀετιοτομηθῆς ἡ ἀειτιότης αὐτοῦ, οἱ τὰ ἐνωῦν. & ἡ ἐνωσις οὐδὲν φέρει.* Denique in Catena Combefisiana ad Gen. 1. 26. & apud Theodoretum Quaest. 20. in Exod. Melitonem non perfunctorie castigat, qui librum scripserat hoc argumento, Deum esse corporeum. Sane ipse Plato, cuius dogmata fere amplexus est Origenes, à Deo corpus omne remouet: remouet & Ari- C stoceles.*

VII. Cum ait igitur Origenes animam corpore carituram, quia similis fututa est Deo qui corpore caret, id sibi uult, Deum & animam corpore carere *ὑπονοίας* quidem, sed non eodem modo; Deum quippe simpliciter & absolute esse incorporeum; animam uero crassiorum duntaxat corporum ratione. Quod autem obijciunt Theophilus & Hieronymus, Deum unius & ejusdem substantiae ac res ratione praeclitas Adamantium posuisse, pari responsione dissolvitur; in eo illas convenire substantias, quod sint *νοεῖα* & *νοεῖα*, cum immensum ceteroquin differant. Firmat hanc responsionem locus ipse Origenis quem affert Hieronymus: *Intellectualem, inquit, rationabilemque naturam sentit Deus, & unigenitas Filius eius, & Spiritus sanctus; sentiunt Angeli, & Potestates, ceteraque Virtutes; sentit interior homo, qui ad imaginem & similitudinem Dei conditus est. Ex quo concluditur Deum & haec quodammodo unius esse substantiae. Quodammodo, idest, aliqua ex parte; quod ad effugiendum sacrilegij crimen additum ait Hieronymus; nos benignius interpretari possumus.*

VIII. Quae cum ita sint, haec tamen scribit Origenes in Prooem. libror. *Ἐὶ ἀρχῶν*: *Deus quoque quomodo intelligi debeat, inquirendum est, corporeus, an secundum aliquem habitum deformatus, an alterius naturae quam corpora sunt, quod utique in praedicatione nostra manifeste non designatur. Inde est quod Deum corporealem esse absque dubitatione decrevit Tertullianus, cum alibi, tum aduers. Praxeam, cap. 7. Quis enim negabit, inquit, Deum corpus esse, etsi spiritus est? spiritus enim corpus sui generis in sua effigie. Sed & invisibilia illa quaecunque sunt, habent apud Deum & suam corpus, & suam formam, per quae soli Deo uisibilia sunt; quanto magis quod ex ipsius substantia missum est, sine substantia non erit? Quae quamuis manifesta sint, in contrariam tamen sententiam flectere conantur quidam, per corpus substantiam intelligi volentes. Quasi uero tam Latini sermonis imperitus fuerit, & vocabulorum inops Tertullianus, ut rem per se extantem notare uolens, non aliter appellare potuerit, quam corpus. Idem de Deo seferunt Valentinus, Seleucus & Hermias Galatae, Audius, & ejus asectae Audiani (quos alij subinde Vadianos perperam appellant) & Aegyptij Anthropomorphitae, de quibus infra disseremus.*

QVAESTIO SECUNDA.

DE SANCTISSIMA TRINITATE.

I. In multos circa S. Trinitatis mysterium errores incidisse fertur Origenes, quorum gravissimi notantur. II. Hoc nomine Patrum multorum reprehensiones expertus est. III. Vtrum S. Trinitatis Personas substantia differre opinatus sit. IV. Nonnulla in eius defensionem afferuntur. V. Eruitur germana ipsius sententia. VI. Vtrum Filium per prolationem genitum esse arbitratus sit. VII. Vtrum Filium Patre, Spiritum sanctum Filio inferiorem esse dixerit, VIII. ita ut jaclatur à plurimis. IX. Vtriusque dignitatem videtur nonnumquam

A tueri. X. Patrum multorum suffragio gaudet. XI. Recte cum de Filij & Spiritus sancti dignitate sensisse Patres nonnulli testantur. XII. Platonici deliriis orthodoxam doctrinam obliuiscunt. XIII. Vtrum Patrem primarium rerum conditorem, Filium uero secundarium & Patris ministrum crediderit. XIV. Vetustiorum aliquot Patrum consensu subleuatur. XV. Quo sensu Filium dixerit non esse absolute bonum, XVI. & non esse absolute ueritatem. XVII. Vtrum aqua sit multorum criminatio, Origenem dixisse querentium Patrem à Filio, Filium à Spiritu sancto uideri non posse, XVIII. quam ab eo depellere conatur Rufinus. XIX. Vtrum Filij cognitionem cognitione Patris, Spiritus sancti cognitionem cognitione Filij inferiorem dixerit, XX. quod aliquando uidetur negasse. XXI. Vtrum Filium & Spiritum sanctum existimauerit esse creatos, XXII. ut uulgo fertur. XXIII. Plurima culpa huic eleuanda proponuntur. XXIV. Aperitur genuina Origenis sententia. XXV. Patres aliquot assensientes habet. XXVI. Quo sensu dixerit duo Seraphimos Isaia c. 6. v. 2. esse Christum, & Spiritum sanctum. XXVII. Crimini datur Origeni, quod dixerit Patrem rebus uniuersis, Filium ratione praeditis, Spiritum sanctum sanctis duntaxat praesse: XXVIII. sed defenditur. XXIX. Vtrum Filium non orandum esse pronuntiauerit. XXX. Vtrum finxerit sibi Spiritum sanctum genus humanum redimere non potuisse.

I. **E**X ijs religionis Christianae dogmatis quae ab Origene tractata sunt; tractata sunt autem pene uniuersa; nullum aequae commentis & opinionibus deformasse suis creditis & dictis est, ac illud quo sacrosanctae Trinitatis mysterium continetur. Nam & Filij substantiam uisus est à substantia Patris secernere; & Filium Patre, Spiritum sanctum Filio inferiorem ponere, adeo ut Pater à Filio, Filius à sancto Spiritu uideri nequitiam possit, atque ita dignitatis & excellentiae gradus in Trinitate statuere; Filium ac Spiritum sanctum in creaturarum rerum ordinem detrudere; huic sanctorum, illi ratione pollutum procuracionem, seclusa rerum aliarum administratione, assignare; orationibus nostris Filium fraudare; redimendae proles humanae potestatem Spiritui sancto detrudere; alia denique comminisci plurima, quibus substantiae unitas, Personarum Trinitas, perfecta ipsarum inuicem aequalitas uoluitur.

II. Quamobrem Augustinus, ac Iustinianus deinceps in Epistola ad Menam pessime illum de Trinitate sensibile ac scripsisse conquesti sunt; Arianorum, Anomaeorum, & Manichaeorum patrem appellarunt Epiphanius, & Hieronymus; ipse quoque pertinacissimus Origenis assecla Rufinus multa in libris *ἀπὸ ἀρχαίων* resecta à se fatetur, quibus Trinitatis maiestas imminuebatur; & sexcentorum praeerea, quos suis appellabimus locis, capitali hoc errore Origenes sibi reprehensiones conscivit. Ex nouem certe criminationibus ipsi obijci solitis, quas repraesentat & confutat Pamphili Apologia, ad Filium Dei, ipsiusque *οἰκονομίας* pertinent insigniores quinque. Nos singula quaeque expendemus distincte, quoad fieri poterit, & in pauca contrahemus.

III. Ordiamur primum ab eo crimine, cujus Origenem compellat S. Thomas, dixisse ipsum asseuerans Patrem & Filium secundum substantiam differre; quae mera fuit Arianorum haeresis, tres in Trinitate naturas ac substantias fingentium, unde Trusiani appellantur à Fulgentio. Loca Origenis quibus id continetur dogma non indicauit Thomas. Haec certe legimus Tom. 2. in Iohann. p. 70. *ἐπι τῆ φωνῆς ἀπαξ ἀπὸ τῆς ἐν ταῦτα μὲρ ὁ σαωτήρ, ἐν τῇ ἐξ ἑαυτοῦ λέγει τὸ αὐτὸ ἰουάννην ἑπιτολῆν λέγει ὁ θεὸς ἐστὶν ὁ μὲρ τις οὐκ ἔστι, ἐπι τὸν ἐκτακτικὸν ἑστὶ τῆ ὁσίαν μὴ διεσπασμένην τὴν ἑνὴν πατέρα.* Hinc concludat aliquis aliam Patri substantiam, aliam Filio Origenem tribuisse. At id certe satis clarum non est, nam hic negat simpliciter colligi posse ex his duobus Iohannis locis Patrem à Filio non differre substantia; minime uero negat non differre. Vidit id Ferrarius Origenis Interpretes, & adnotauit. Apertius loci patet fieri uidetur sensus ex sequentibus, in quibus ait Origenes futurum ut qui cautius attendit, & saniora proloqui uoluerit, dicat Patrem qui lux est, & ab ipsis oppugnatur; cum nempe assumpta natura humana inferiorem se gessit paterna luce, quae non lucet in tenebris: *ὡς γὰρ λόγος*, inquit p. 73. *ὁ πατὴρ μόνος ἔχει ἀθανάσιαν, τὴν κρείττην ἢ μὲν ἕτερον διλασθεωπίαν θανάτων τὸν ἑαυτοῦ ἡμῶν ἀεικλήροτος. αὐτὸς ὁ πατὴρ ἐστὶ μόνος πνεύματος ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι ἕτερον, τὸ ἕτερον δὲ τὸν πνεύματος ἀεικλήροτος ἐστὶν αὐτῷ ἡμῶν οὐκ ἔστι ἀεικλήροτος.*

Sed uereor tamen ne de Platonica doctrina narthecio deprompta ista sint. Docebat siquidem Plato *πῶς θεὸν*, siue Deum Patrem creasse *τὸν*, mundo proximum, qui qua parte

August.
Her. 43. ad
Quodmodum.
Epiph. Her.
64. & in
Ep. ad Ioh.
Hierosol.
Hier. Epist.
61. & lib. 1.
Apol. adu.
Ruf. cap. 2.
Rufin. in
Pref. ad I.
ἀπὸ ἀρχ.
S. Thom.
part. 1. qu.
31. a. 1.
Imag. Resp.
ad obiect. 7.
Arianov.